

SOSYAL ÇALIŞMA(MA) GÖREVLİSİ!

Gelecek Yüzyılda Çocuklar İçin Bir Dur Demeli...

Ama Nasıl???

NİHAT TARIMERİ*

Sosyal çalışmacı/sosyal hizmet uzmanı, çocuk koruma sisteminin işleyişi bakımından hayati role sahip bir çalışan olmasına rağmen ülkemizde sosyal çalışma görevlisi adı altında alan dışı kimselere bu rolün verilmesi ile sistemin temeli baştan zayıflatılmıştır.

İlk söz: Çocukların sesine, geleceklerinin körelmesine belki ses veren olursa bir gün diye...

Giriş

29 Ekim 2023 tarihinde kutlanan Türkiye Cumhuriyeti'nin yüzüncü yılı, muhasebe imkânı sunan asırlık bir öyküyü içermektedir. Bu öyküde, özellikle çocuklar için fırsat eşitliği ve sosyal koruma dâhil sosyal adalet konusunda eksikliklerin doğru tespit edilebilmesi şüphesiz geleceği de belirleyecektir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin öyküsü bilindiği gibi kolay olmamıştır. Bir toplumda çocuklar dâhil insanca yaşamının bilincine ulaşılması kolay değildir. Bu öncelikle gerçeği görmek veya görmemek ile ilgilidir. "Neden" sorusu ise ilk başlangıç noktasıdır. Gerçeği görmeyenlere, gerçekleri göstermek de bir insanlık gö-

* Sosyal Hizmet Uzmanı

revidir. Toplum ve devlet için yüz yıl aslında daha henüz yeni yeni olgunlaşmaya başlayan bir yetişkinin yaşı gibidir. Geçmiş ile ilgili, Genç Cumhuriyet ile ilgili çocukluk politikalarının doğru bir şekilde ele alınması hatalar ve eksikler ile yüzleşmek anlamına geleceği gibi gelecek yüzyılının yol haritası için de faydalı olur. Hesap vermek ise bir önceliktir, olgunlaşma vesilesidir.

Genç Türkiye Cumhuriyeti'nde Atatürk devrimleri bağlamında 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi Türkiye toplumu için önemli bir dönüm noktasıdır. Batı sistemine dâhil olunması ve kadın erkek eşitliğinin öne çıkarılmasıyla “özgür ve eşit yurttaşlık” kimliği ile çocukların mülk olması da engellenmiştir. Bu yöndeki çeşitli sosyoekonomik aşamalar bakımından “laiklik ilkesi” ve kavramı önemli bir etken olabilmıştır. Özellikle 1926-1945 yılları arasında-ki Genç Cumhuriyet döneminde kaynak kanunlar çerçevesinde, İsviçre dâhil çeşitli ülkelerde eğitim alıp dönenler ve de Almanya'dan Türkiye'ye gelen akademisyenler ile Türk hukuk dünyası yeni bakışlar kazanmıştır.

2. Dünya Savaşı sürecinde insanlığın dibe çökmesinden sonra 1949 yılında Türkiye'nin de kurucu üyelerden olduğu Avrupa Konseyi'nin kurulması, öykünün önemli bir başka noktasıdır. Konsey, kurallara dayalı devlet modelini öne çıkarmıştır. Bu süreçte 07.05.2004 tarihi önemlidir. Anayasa'nın 90/6 maddesi ile TBMM tarafından kanunlaşmış uluslararası sözleşmelerin iç hukukun parçası olması, çocuklar dâhil Türkiye Cumhuriyeti için önemli bir dönüm noktasıdır. Evrensel değerler ve ilkelere dayalı anayasal bir kimlik ile birlikte hakların güvence altına alındığı toplumsal sözleşme daha da geliştirilmiştir.

Özellikle çocukların kamusal açıdan korunması için 2005 yılından beri yürürlükte olan 5395 sayılı *Çocuk Koruma Kanunu*'nun (ÇKK) TBMM'deki kanunlaşma süreci, çocukların ve toplumun geleceğini de doğal olarak belirlemiştir. Yüz yıl içinde 18 yılı da içeren geldiğimiz noktayı gösteren bu öykünün çocuklar için de hatırlatılması gerekmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun 31. maddesi bağlamında ceza ehliyeti meselesi, çocuk adalet sistemi ve sosyal hizmet bakımından sorunların kaynak noktalarından biri olması itibarıyla bu sürecin önemli başlıklarından biridir ancak bu kısa yazıda sosyal çalışma konusuna odaklanıldığından üzerinde ayrıca durulmayacaktır.¹

Sosyal Çalışma(ma) Görevlisi – Sosyal İnceleme Raporu

Durum tespiti:

2005 yılında yürürlüğe giren 5395 sayılı *Çocuk Koruma Kanunu*'nun 3. maddesinde sosyal çalışma görevlisi “*Psikolojik da-*

nışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları” şeklinde tanımlanmıştır. Kanun’un 34. maddesine göre sosyal çalışma görevlileri, görevlendirildikleri çocuk hakkında derhâl sosyal inceleme yapmak, hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmakla yükümlüdür. Sosyal inceleme başlığını taşıyan 35. maddede ise “*Bu Kanun kapsamındaki çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılır. Sosyal inceleme raporu, çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulur.*” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu kanun maddeleri TBMM’de komisyon görüşmeleri sırasında tartışılmıştır. “Sosyal çalışma görevlisi” kavramının ortaya çıkışı ve devamındaki süreç şöyle özetlenmektedir: “*Sosyal incelemenin uzmanınca yapılmasının sağlanması: Çocuk Adalet sisteminin en sorunlu konulardan biri, Çocuk Koruma Kanunu’nun ‘sosyal çalışma görevlisi’ tanımıdır. Çocuk Koruma Kanunu görüşülürken, ülkede yılda 70 mezun verebildiğini ve bütün illerde ve mahkemelerde bir sosyal hizmet uzmanı görevlendirilmesi konusunda yeterli mezun verme taahhüdü vermeyeceğini söyleyen bir Yüksekokul vardı. Bu nedenden dolayı Adalet Alt Komisyonunun başkanı ile sosyal hizmetler alanının temsilcileri bir anlaşmaya vararak bir sosyal çalışma görevlisi tanımı yaptılar. Bu tanımın içerisinde, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümünün mezunları da yer aldı. Ancak ardından, ülke genelinde pek çok sosyal hizmet bölümü açıldı. Dolayısıyla bu tanım, olması gereken hâle getirilecekken, 2012 yılında yapılan bu bir değişiklikle ‘sosyoloji, çocuk gelişimci, öğretmenlik aile ve tüketici bilimleri’ mezunlarının da sosyal çalışma görevlisi olarak adliyeler atanmalarını sağlayacak bir düzenleme yapıldı. Bu yanıştan dönülmesi ve iyi bir çocuk adalet sistemi için her işin uzmanlarınca yapılmasının sağlanması gerekiyor.*” (Akço, 2021: 217).

Sosyal inceleme raporuna ilişkin 35. maddenin görüşülmesi sırasında ise sosyal inceleme raporunun çocuk hâkimleri veya savcılar tarafından “gerektiğinde” istenmesini, diğer bir ifadeyle zorunlu olmamasını Adalet Bakanlığı ve Yargıtay temsilcileri şöyle gerekçelendirilmiştir: “*...bunu emredici hale getirirsek, o zaman, cumhuriyet savcısı takipsizlik kararı vereceği bir olayda dahi sosyal inceleme yaptırmak durumunda kalır ki gereksiz yere görevlilerin mesaisini harcamış oluruz.*”; “*...Türkiye’nin*

her yerinde bu sosyal çalışmacı, pedagog, psikolog bulmamız mümkün değil. ülke şartları dikkate alınmak suretiyle bu gerektiğinde ibaresi eklenmiştir...” (https://www.cocukkorumaturkiye.com/wp-content/uploads/2021/04/alt-kom.2_compressed.pdf).

Değerlendirme:

Çocuk Koruma Kanunu’nda “sosyal çalışma görevlisi” kavramının tanımlandığı 3. madde ile Kanun’un 33. ilâ 35. maddelerinin yer aldığı sosyal inceleme başlıklı üçüncü bölüm hem çocuk adalet sistemi hem de sosyal hizmet sistemi uygulaması bakımından belirleyici niteliktedir. TCK 31. madde gereğince ceza sorumluluk yaşının 12 olması bağlamında 0-12, 12-14, 15-18 şeklinde bir gruplaşma her şeyin önüne çıkarılmıştır. 0-18 yaşları arasındaki önleme ve koruyucu tedbirler açısından çocukların korunması için hem idari hem de idari karar alınmadan önce sosyal ortam ve yaşam koşulları ile ilgili zorunlu bir araştırma evrensel ilke olmasına rağmen BMÇHS dâhil yanlış çeviriler ve kavram kargaşaları ile bu uygulamanın engellenmesi yönünde TBMM’deki çabalar karşılığını bulmuştur.

Rol ve görevlerin açık olmaması ve de sosyal incelemenin/araştırmanın yozlaşmasını da belirleyen 3 ve 35. maddeler, çocuklar dâhil toplum için önemli bir hukuksal sorun kaynağıdır. Bütün çocuklar için bu zorunluluğun engellenmesi ile çocukların yetişkinler gibi ağır cezalara maruz kalmaları da mümkün olabilmiştir. Bu iki madde özellikle adil yargılanma hakkı dâhil insan hakları ile ilgilidir. Ayrıca gelişmiş hukuk sistemlerinde bir asırdan beri, çocuklar açısından “resmi vesayet kurumu” gibi müesseseler barındıran medeni/yurttaşlık hukuku, ceza hukukunun önüne geçmiştir. Resmi vesayet kurumu kurularak idari yapılanmanın sağlanması öncelikli bir meseledir.² Fakat Türk hukuk dünyası tarafından kaynak kanunlar göz ardı edilerek veya bilinçli şekilde üzerleri örtülerek aksi bir yapı ve uygulama kurgulanması ayrı bir beceridir. Bu çerçevede, Prof. Dr. Nurullah Kunter tarafından 1949’da kaleme alınan makalede Adalet Bakanlığında çocuk mahkemeleri ile ilgili bir tasarıdan bahsedilmektedir (Kunter, 1949). 1950’lerde de bazı tartışmalar söz konusudur. 07.11.1979 tarih ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile çocuk mahkemelerinin kurulması öngörülmüştür. Bu kanun, 765 sayılı (eski) Türk Ceza Kanunu’nun 54. maddesi esas alınarak hazırlanmıştır. Bu anlayışın devamı olarak 2005 yılında Çocuk Koruma Kanunu ile çocuk mahkemeleri ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin kurulması ve idari uygulamanın yargısal vesayete alınmış olması çağın gerisinde kalınmasını sağlamakta önemli bir başarıdır!³

Böyle bir beceri ve başarı ile oluşturulmuş yozlaşmış sistemden çocukların korunmasını beklemek aslında bu hukuksuzluğa açık bir şekilde ortak olmaktır. Çözüm aranıyorsa da bu iki madde ve de TCK 31. madde öncelik olmalıdır. Kanun hazırlanırken bütün il ve ilçelerde çocuk mahkemelerinin kurulması ve her çocuk mahkemesinde bir uzman bulunmasından bahsedilerek bir ihtiyaç öne çıkarılmıştır. Buna dayalı olarak Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunun bu ihtiyacı karşılayacak sayıda mezuniyet veremeyeceği gerekçesiyle ortaya çıkan çözümün TBMM alt komisyonunda arandığı görülmektedir. Böylece önce bir ihtiyaç ve gerekçe oluşturulmuştur. Bu, hukuk adına her zaman olduğu gibi kılıf hazırlamanın ve de hukukun arkasından dolanma becerisi örneğidir. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunun mezun sayısının arttırması bu bağlamda birinci seçenek olurken SHÇEK'in mahkemelerin ihtiyacını karşılaması ikinci seçenek olmuştur. Üçüncü seçenek ise yargılanan bütün çocuklar için sosyal inceleme yaptırılması talebinden vazgeçilmesidir.

Bilinçli ve kasıtlı bir şekilde ortaya çıkarılan tartışma sonunda bu üç seçenek için uzlaşma olmayınca ilgili disiplinlerin temsilcilerinin oluru ile çocuklar adına bir “at pazarlığının” başladığı ve kanunun son şeklinin ilgili kurumların bilgisi dışında Adalet Bakanlığı Kanun ve Kararlar Genel Müdürlüğünce hazırlandığı ve şekillendirildiği açıkça görülmektedir. “Sosyal hizmet uzmanları” veya sosyal çalışmacılara ek olarak psikolog ve psikolojik danışmanların (PDR) ek bir eğitim alarak mahkemelerce görevlendirilmesine bu şekilde karar verildiği açıkça görülmektedir. Bu karar, adaletin yanında olunmadığı gibi hukuktan nasıl uzak olunduğunun da kanıtıdır. Özellikle söz konusu “pedagog”lar için yurtdışında olduğu gibi “pedagoji” konusundaki diplomalarını görmek ve de Türkiye dışında hangi ülkede böyle bir uygulama olup olmadığını sorgulamak gerekmektedir. Türkiye’de çocuklara bu uygulamanın uygun görülmesinin “Türkiye’nin kendi koşulları” açıklaması ile geçiştirilmesi ise kısaca çocuk haklarından uzaklaşmanın göstergesidir.

Sosyal hizmet konusundaki bilgisizliği perdeleyen bakış sonucu, (sözde) çocuk adalet sistemi ve (sözde) çocukları koruma adına sosyal hizmetin ve adaletin yozlaşmasına/toksiklenmesine neden olunmuştur. Çocuk koruma ve adalet adına çocuklar ile ilgili hem idari hem de yargısal karar almadan önce çocukların yarar ve esenliği için sosyal ortam ve yaşam koşulları ile ilgili araştırma ve inceleme yapılmasının zorunlu kılınması Pekin Kuralına yansıtılmıştır. Söz konusu uygulama evrensel bir ilkeye dönüşmüş olup hem adalet hem de sosyal hizmetlere yönelik uygulamada

belirleyici olması gerekirken yürürlükte olan “sosyal çalışma görevlisi” BMÇHS ve Avrupa Sosyal Şartı’na aykırıdır. Hâlbuki bu uluslararası sözleşmelere uymak anayasal görevlerdendir.

Yüz yıl içinde sosyoekonomik açıdan yoksulluk ile birlikte eğitim hakkı dâhil çocuk işçiliği gibi çeşitli ağır sorunlar, fırsat eşitsizliği gibi sosyal adaletsizlik ve sosyal korumasızlık açısından Türkiye’de en az 6-7 milyon aile ile birlikte en az bu kadar “korunma ihtiyacı olan çocuk” bulunması gerçeğimizdir. Her yerde karşılaştığımız bu çocukların yanından geçerken gözlerimizi kaçırarak çözümü zorlaştırmaktadır. Öfkelenmesini kaybetmiş bir toplumla da karşılaşmaktadır. Bu bilgiler aslında yaşananların çok çok küçük bir resmidir. Ancak çözüm aranırken “-meli” veya “-malı” demek yerine çözümler gayet açıktır. Anayasa’nın 90/6 maddesi hâlâ çıkış noktasıdır. Bu bağlamda çocuklar için hesap sormak önümüzdeki yüzyılın öncelikli bir meselesidir. Bunun için cesaret ve bilgi birikimi önemlidir. Sosyal hizmetler ile ilgili yapı dâhil yapısal sorunların Türk hukuk dünyası tarafından göz ardı edilmesi de sona ermelidir. Hukukçuların sosyal hizmeti anlamaları, Avrupa Sosyal Şartı gibi kaynakları içselleştirmeleri ve bu alanın bir ceza hukuku/hukukçusu konusu olmadığını, bu yaklaşımdan uzak durmayı unutmaması gerekmektedir.

Hâlbuki T.C. Anayasası açısından iç hukukun parçası olan ve Pekin Kuralları bağlamında öne çıkan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni hayata geçirmek ve insan haklarını korumak ve geliştirmek öncelikli görevlerdendir. Ayrıca sosyal hizmetler ve sosyal çalışmacılar için insan haklarına riayet bir önceliktir. Avrupa Konseyi’nin sosyal hizmetler ile ilgili rol ve görevleri dâhil 1967 ve 1991 tarihli kararları gayet açıktır. Avrupa Sosyal Şartı açısından “sosyal hizmetlerden yararlanma hakkına” yönelik bir ihlal söz konusudur. Bu ihlal “hayırseverlik” ve “yardımseverlik” için işlerine de gelebilmektedir. Sosyal hizmetin yozlaşmasının Türk hukuk dünyası tarafından dikkate alınmaması ve bir araç olarak görülmek istenmesi insan haklarının zayıflatılmasına sebep olmaktadır. Örneğin tıp doktoru sayısının yeterli olmaması hâlinde veterinerleri tıp doktoru sayarak insanlara müdahale etmelerini mümkün kılmak gibi adalet sistemi ve sosyal hizmetlerde yer alan “sosyal çalışma görevlisi” de böyle bir liyakatsiz hâle gelme ve kuralsızlık örneği oluşturmaktadır.

Ayrıca, çocukların yarar ve esenliğine yönelik temel araç olan sosyal inceleme raporunun (SİR) yetkinliğe sahip olmayan kim-seler tarafından hazırlanması ile kolayca geçirilen ve işlevsiz hâle getirilen bir konuya dönüştürülmesi asla kabul edilemez. (SİR), korunma ihtiyacı olan çocukları topluma hazırlamaya yö-

nelik bakım modelleri ile çocuğun gelişimine yönelik yöntemler bakımından önemlidir. SİR, bir sosyal anket değildir, tedbir ve yöntemleri belirlemeye yöneliktir. SİR, suça sürüklenmiş çocuklar ve korunma ihtiyacı olan çocuklarla ilgili işlem ve uygulamalarda hayati öneme sahip bir belgedir. Barınma ve beslenmenin ötesinde eğitim ve gelişim temel amaçlardandır. Bir modelden bahsedilmesi, kaynağı bilim olduğu takdirde mümkündür. Model, etkin sosyal yöntem ve araçlar ile yetkinliğe sahip çalışanlar sayesinde gerçekleşir. Bu bağlamda, SİR hem Pekin Kuralları hem de sosyal hizmetten yararlanma hakkı kapsamında görülmelidir.

Diğer taraftan BM Çocuk Hakları Komitesi için koruma ve geliştirme görevi de özellikle bu süreçte öne çıkmıştır. Son olarak Cenevre’de 02.06.2023 tarihinde 93. oturum gerçekleşmiş olup Türkiye ile ilgili rapor yayınlanmıştır. Komite’nin durum tespiti ve önerilerini içeren bu İngilizce rapor Türkçeye çevrilmiştir. Bu raporda bazı paragraflarda (Parag. 14/a; 29/b-c ve 33/b) geçen “*social worker*” (“sosyal çalışmacı”) ifadesinin Türkçeye “sosyal çalışma görevlileri” şeklinde çevrilmiş olması basit bir yanlış değildir. Mevcut uygulamanın aynen devamı içindir. Bu yanlışlık daha önceki raporların da bir devamıdır. Bu durum UNICEF Türkiye Ofisi tarafından da dikkate alınmamıştır. Bu, çocukların Pekin Kuralları ve BMÇHS çerçevesinde korunmasına aykırı olarak “sosyal çalışma görevlisi” şeklinde oluşan yozlaşmanın, liyakatsizleşmenin yansımasıdır. UNICEF demişken, Avrupa Birliği tarafından desteklenen projeler ve UNICEF Türkiye Ofisinin yaklaşımı akla Fransızca “*Bon pour l’Orient*” (“Doğu için iyidir”) deyimini getirmektedir. Onlar da yozlaşmaya ortak olmaktadır. Çocuk Koruma Kanunu’nun uygulanmasına yönelik AB Projeleri bu süreçte önemli bir sorun kaynağına dönüşmüştür.

Evrensellik açısından sosyal hizmetin asli görevlisi, sosyal çalışmacıdır. İnsan hakları ile ilgili bir görevi de söz konusudur. Buna rağmen diploma ve eğitimleri dışında kişilerce çocukların korunması hâlen söz konusudur. Türkiye’de sosyal çalışmacılar dışında psikolog, sosyolog, PDR, öğretmen gibi kendi mesleği dışındakilerin benzer kılındığı bir uygulama Komite’den gizlenmiştir. Böylece çözüm aranması da engellenmiştir. ÇKK ile oluşan kargaşa çocuklara reva görülmektedir. Sosyal çalışmacıların işlevsizleştirildiği bu durum, insan hakları ile doğrudan ilgilidir.

Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 2023-2028 Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı da hazırlanmıştır. Belgeden ÇKK’da yer alan sosyal çalışma görevlisi kavramı ve tanımının değiştirilmesine yönelik herhangi bir planlamanın olmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç

Bu gelişmeler ve bilgiler bağlamında görüldüğü gibi 2023 yılında çocukların yarar ve esenliğine aykırı durumlar, çocuk haklarının ve insan haklarının yozlaştırılmasının örneğini oluşturmaktadır. Bir asırdan beri bu sorunu çözmek istemedik. Gerçekler perde-lenerek milyonlarca çocuğun geleceğinin karartılmasına yardım-cı olunmaktadır.

Hâlbuki çözümler bellidir, açıktır. Evrensel değerler ve uygula-malara saygı duyulmalıdır. Aynı zamanda Türk Medeni Kanu-nu'na kaynak olan İsviçre Medeni Kanunu ile ilgili gelişmeleri 1940'larda olduğu gibi takip etmek ve anlamak önemlidir. Ge-lişmeler Türk hukuk dünyası için ayrı önemdedir. Ancak ceza hukuku açısından kaynak kanunların 1930'lardan beri ısrarlı bir şekilde göz ardı edilmesi sonucu 5395 sayılı Kanun'da yer alan "sosyal çalışma görevlisi" kavramı gibi bir ayıbın öncelikle insan hakları ve anayasal açıdan ortadan kaldırılması görevler arasındadır. 33 ve 34. maddeler de dolaylı olarak ortadan kaldırılacaktır. Sosyal inceleme ile ilgili 35. maddede yer alan "gerekirse" ve "takdirinde" ibarelerinin kaldırılması gerektiği gibi sosyal ortam ve yaşam koşullarına yönelik olarak "sosyal inceleme raporu" tanımı da güncellenmelidir. Bu konudaki yönetmeliğin de ayrıca ele alınması gerekirken bildirim ile ilgili 6. madde ve "acil korunma kararı alınması" ile ilgili 9. maddede öne çıkan bir aylık süre ise en az 48 aya çıkarıldığı takdirde bu yönde bir yapılanma 2828 sayılı Kanun'da da mümkündür. Böylece bir asırdan beri eksik olan yapılanma sağlanabilecektir. Tanımlar arasında "sosyal çalışma" tanımı da yer almalıdır. Çocuk mahkemeleri yerine hukukçu dışında ihtiyaca göre oluşan heyetli "gençlik mahkemeleri" ibaresi diğer bir değişiklik olmalıdır. Bunun için ayrı bir mahkeme kurulması yerine ihtiyaca göre numaralı mahkemelerden birisi gençlik mahkemesi görevini de yerine getirebilir. Bunlar bir sene içinde hayata geçirilebilecek çözümlerdir. Hâlen ÇKK ile öne çıkan çocuk savcılığı yerine gençlik savcılığı kurulmalı ve ilçelerde teşkilatlanması sağlanmalıdır. Adalet Bakanlığında eksik olan "Adli Sosyal Hizmetler" birimi bağımsız şekilde yapılmalı ve hâlen mevcut olan arabuluculuk ve denetimli serbestlik bu birimde toplanmalıdır. Bu yönde örnekler de hazırdır. Bu süreçte tabii ki gençler için ayrı bir ceza kanunu hazırlanana kadar mevcut TCK 31. maddesinde öne çıkan ceza sorumluluğu ile ilgili yaşı 12'den 15'e çıkarılması bir uygarlaşma örneği olacaktır.

Ayrıca yaşanan hukuksal sorunlara etken olan aktörler de gayet açıktır. Meselelerin ceza hukuku/hukukçusu alanı gibi düşü-

nülmesi büyük bir risk içermektedir. Alana ilişkin toksik bilgilerin temizlenmesi özellikle anayasal görevdir.

Bir arınma gerekmektedir. Bunun için gerçekler, gerçeklik ve dürüstlük her şeyin önündedir. Çocuklar dâhil bu yönde dert edenler için gerçeklerin doğru bir şekilde yansıtılması gerekmektedir. Hukuk ise yaşayan, gelişen bir organizmadır. Çocuklar için bu süreçte hukuksuzluğa, adaletsizliğe boyun eğilmemesi için bilgi ve bilim rehberdir. Kısaca özünü bilmek ve yetkinlik ile birlikte bir çalışma ve çabayı gerekmektedir. Özne ise sadece çocuk ve de insan olmalıdır. Hukukun üstünlüğü açısından “ama” ve “fakat” diyenlere çözüm aramak ise çocuklar için tehdit ve tehlikedir. Bu arınma olmaması hâlinde çocuklar için önümüzdeki yüzyıl aynen devam edecektir. Arınmak için herkesin kendisinden başlaması öncelikli görevler arasındadır.

Lütfen gelecek yüzyıl içinde bari çocuklara, gençlere artık kıymayın! Artık Yeter!

Son söz: Zehirli ağacın meyvesi de zehirlidir.

NİHAT TARİMERİ

Dipnotlar

- 1 Bu konuda detaylı değerlendirmeler için yazarın Çocuk Koruma(ma) Kanunu isimli kitabına bakılabilir. Tarimeri, N. (2007). Çocuk Koruma(ma) Kanunu. İstanbul: SABEV Yayınları. Tarimeri, N. (2009). Çocuk Koruma(ma) Kanunu 2. İstanbul: SABEV Yayınları. Tarimeri, N. (2013). Çocuk Koruma(ma) Kanunu 3. Ankara: SHUDER.
- 2 Prof. Dr. Kemal Fikret Arık (1913-1965) tarafından Çocuk Bayramı vesilesiyle Nisan 1942 tarihli Aylık Siyasi İlimler-Mülkiye dergisinde “Çocuk Ceza Hukukunda Yeni Adımlar” başlıklı makale yayınlanmıştır. Bu makalede, 743 sayılı TMK açısından kaynak kanun olan İsviçre Yurttaşlık Kanunu/ZGB ve 1937’de kabul edilerek 1942 yılında yürürlüğe giren İsviçre Ceza Kanunu/Schweizerisches Strafgesetzbuch düzenlemelerinden hareketle Prof. Dr. Fikret Arık tarafından yeni gelişmeler ve Türk hukuk dünyası tarafından yurttaşlık/medeni hukuk açısından hâlen de eksik olan “resmi vesayet” müessesesi ve uygulama kaleme alınmıştır.

3 Bu kanunun hazırlanma sürecinde Çocuk Vakfı kurucusu Mustafa Ruhi Şirin önemli bir tanıklık yapmıştır. “Çocuğa Özgü Adalet İçin” günlükleri çocuğa ve adalete bakışın tarihe not edilmesi açısından önemli bir kaynaktır.

Kaynakça

Akço, S. (2021). Çocukları özgürlüğün kısıtlanmasından koruma. K. Karataş (Ed.), *Çocuklar, adalet, haklar ve eleştirel sosyal hizmet, Sevdâ Uluğtekin’e armağan* içinde (ss.213-221). İstanbul: Nika yayınevi.

Kunter, N. (1949). Suçlu çocuklar ve çocuk mahkemeleri kanunu nasıl olmalı?. *İÜHFM*, 15(1), 55-94.

https://www.cocukkorumaturkiye.com/wp-content/uploads/2021/04/alt-kom.2_compressed.pdf

